

Marie Rodling Wahlström
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Toni Suhonen
Ekonomistab

PM utredning besparingsförslag Skellefteå nya vårdbyggnad och NUS Norra Labhus

Sammanfattning

Investeringsbehovet kommande planperiod påverkas kraftigt av två stora byggprojekt, Skellefteå nya vårdbyggnad (SNV) och Nus Norra Labhus (NNL). Förstudier är genomförda och redovisar alternativ för byggprojektens utformning samt schablonmässigt beräknade totalkostnader för genomförande. Investeringsberäkningarna i tidigt skede för SNV 1,6 miljarder Kr +/- 20% och NNL 1,2 miljarder Kr +/- 20%. Fördjupade och förfinade utredningar pågår i processtegen och därmed blir investeringsnivåerna alltmer exakta. I processen ingår att beakta tillkommande behov som tydliggörs i och med fördjupad kunskap.

Investeringsplanen för nuvarande och kommande planeringsperiod fram till 2035 kommer att få stor påverkan trots föreslagna bortprioriteringar på 175 miljoner. Med hänsyn till dessa visar en ny prognos på att nuvarande och kommande investeringsplan att överskridas med cirka 1 miljard fram till 2030. Det innebär på kort sikt att utökningen finansieras med ytterligare lån samt att en återhämtning påbörjas i investeringsplanen. Alternativt att det sker en förbättring i regionverksamhetens resultat efter 2030. Nivån för återhämtning i plan eller verksamhetens resultat uppgår till cirka 200 miljoner per år för perioden 2030–2035 jämfört med nuvarande investeringsnivåer och förväntat resultat. Flera stora och tidigare planerade investeringar (>50 miljoner) kommer att behöva skjutas fram och planeras att påbörjas tidigast 2035.

En utredning som visar möjligheten att minska lokalytor på kort och lång sikt, med syfte att minska behovet av utökad investeringsutrymme är genomförd avseende SNV och NNL. I återrapporteringen föreligger olika förslag för kostnadsreduceringar. Skattade investeringsminskningar redovisades tillsammans med tillhörande konsekvenser. Det ingår i projektledningens uppdrag att ständigt värdera ekonomi i förhållande till tid och kvalitet för att uppnå nyttoeffekter.

Samband mellan investeringsbehov och funktionella lokaler är en av grundbultarna i förmågan att upprätthålla och utveckla modern somatisk vård i Skellefteå och laboratoriemedicin vid Norrlands Universitetssjukhus (NUS). Det är avgörande för sjukvården och laboratoriemedicin att de ekonomiska förutsättningarna inte medför betydande avsteg från produktionen av moderna lokaler. Brister i förutsättningar för analyskapacitet, patientsäkerhet och hälsosam arbetsmiljö samt robusthet avseende underhåll och driftsförsörjning, kan generellt medföra att patienter och vårdverksamheter hamnar i kläm till följd av till exempel långa svarstider och eller försämrade vårdflöden mellan behandlingssituationer. I en teoretisk bedömning riskerar det att leda till ökade vårdkostnader, ökad sjuklighet och ökad dödlighet inom regionens ansvarsområde.

Ytterst handlar det om att trygga tillgång på bassjukvård i Skellefteå, labsvar för regionens patienter och medborgare samt universitetssjukvården med utveckling av spjutspetstekniker inom t.ex. precisionsdiagnostik på NUS. Att tillgodose jämlikvård och tillskapa miljöer ur ett barn- och anhörigperspektiv. Att inte utföra projekten i tillräcklig omfattning innebär även att gå miste om flera av projektens nyttoeffekter, som den förväntade ökade tillgänglighet för SNV och intäkter för laboratoriemedicin.

Marie Rodling Wahlström
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Toni Suhonen
Ekonomistab

Ekonomiska konsekvenser

- Föreslagna prioriteringar motsvarar en minskad investeringsutgift på 175 miljoner.
- Påverkan på investeringsplan fram till 2030: 1 miljard. Det innebär att nuvarande investeringsnivåer som finns i investeringsplan 2025–2028 kommer att behöva justeras och beslutas i fullmäktige under 2025. En förändrad plan förutsätter att fullmäktige beslutar om att utöka ramarna.
- Finansiering saknas med egna medel och innebär en utökning av lån motsvarande 1 miljard.
- Reducerad investeringsplan alternativt förbättrat resultat, jämfört med förväntade nivåer inom ram, motsvarande 200 miljoner per år mellan 2030–2035.
- Redan nedlagda utgifter på cirka 8,4 miljoner, för parkeringshuset behöver kostnadsföras på resultatet om ett beslut att inte bygga tas.
- Större investeringar (>50 miljoner) kommer inte att kunna genomföras före 2035. Flera planerade och prioriterade investeringar som inte har påbörjats behöver skjutas fram.

Förändring per projekt efter föreslagna prioriteringar jämfört med tidigare investeringsplan och kalkyl:

- SNV: Utökning med 300 MSEK. Aktuell totalprognos 1,9 miljarder exklusive parkeringshus.
- Parkeringshus: Reducering med 70 MSEK. Ingår i investeringsplanen men inte i SNV:s totalprognos.
- NUS norra: Utökning med 650 MSEK. Aktuell prognos oförändrad på cirka 1,2 miljarder.
- Nettoeffekt av utökningen i plan är avrundat till cirka 1 miljard enligt nuvarande prognos.

Bakgrund lokalbehov

Förstudie för Skellefteå nya vårdbyggnad beslutades i Fullmäktige 2024-04-23 diarienummer: RS 575–2023 Region Västerbotten har fattat inriktningsbeslut kring om-, till- och nybyggnation av Skellefteå sjukhus. Projektet utgår från värdefulla grundprinciper som att beakta sjukhusområdet som helhet, god patientsäkerhet och kvalitet, goda flöden och hög nivå av tillgänglighet. Man har sedan lång tid tillbaka kännedom om att nuvarande lokaler vid Skellefteå sjukhus är bristfälliga och att renoveringar och nybyggnationer därför är nödvändiga.

Arbetet med kartläggning av behov har pågått över lång tid och man har utifrån de framkomna behoven arbetat med planer och skisser. Dessa har allt eftersom man sett förändrade behov reviderats. I samband med coronapandemi kunde man med tydlighet se att sjukhusets nuvarande lokaler inte klarar nationella krav på god och säker vård vid till exempel den typen av pandemi. God patientsäkerhet kan inte garanteras i nuvarande sjukhusbyggnad.

För Laboratoriemedicin Västerbotten (labmed) identifierades inomhusmiljöproblem (byggnadsrelaterad ohälsa, BRO) 2013 i delar av byggnader (by) inom 6-blocket. Utredning påbörjades

Marie Rodling Wahlström
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Toni Suhonen
Ekonomistab

av lokaler samtidigt som förstudie och sedermera förslag till nybyggnad för labmed och forskning inom Umeå Universitet (Umu) lades fram för beslut 2016. Av ekonomiska skäl lades ärendet på is. Att upprätthålla modern klinisk labverksamhet av industriell karaktär kräver i grunden förändrade lokalytor för att möjliggöra ny automation, nya analysinstrument, förändrade flöden, resurseffektiva samarbetsplattformar.

I båda projekten gäller det att arbetet ska följa Region Västerbottens styrande principer för lokaler och dess nyttjande, lokalerna ska vara ändamålsenliga, generella och flexibla, samt klara nationella krav på god och säker vård. Av vikt är att byggnaderna klarar krav för kvalitativ vård under överskådlig tid. Nationella riktlinjer gällande rumsfunktioner och rekommenderade kvadratmeteryta har beaktats. Schablonmässig kostnadsberäkning för nybyggnation och de alternativen som innebär kostnadsreduktion, har redovisats. En nationell spaning visar på en kostnad för motsvarande nybyggnationer på ca 60 000 kr/kvm. NNL projektets beräkning motsvarar ca 47 000 kr/kvm.

Identifierade brister i nuvarande verksamhetslokaler:

- Byggnadsrelaterad ohälsa är identifierad i flertalet befintliga lokaler.
- Till viss del är det underdimensionerade lokaler avseende verksamhetsyta och funktionalitet som medför underkapacitet i analysförmåga och ineffektiva flöden.
- Bristfälliga flöden inom och mellan verksamheter avseende prover, patienter och personal
- Icke-funktionella flöden gällande förråds-/materialhantering.
- Aktuella lokalers behov av renovering och/eller livscykelåtgärder.
- Inte tillräckliga förutsättningar för säker kemikaliehantering, inkl. osäkra kemavlopp, och inte tillräckligt säker hantering av biorisker inom labmed.

Det har som tidigare identifierats att ökat underhåll eller endast renoveringar av befintliga byggnader inte löser det problem och utmaningar som finns. Befintliga byggnader är från en tid då vårdavdelningarna bestod av stora vårdssalar och manuellt arbete var normen för labverksamhet. Byggnaderna har fel bjälklagshöjd, bredd och stomuppbyggnad för att skapa ändamålsenliga lokaler. De kan användas till administrativa lokaler och eventuellt forskningslokaler, om och när de saneras och totalrenoveras. Flera verksamheter har utifrån bland annat byggnadsrelaterad ohälsa tvingats till evakueringslösningar. Dessa planeras åter in på sjukhusområdena i tomställda lokaler vilken innebär att regionen då kan minska på kostnad för externa hyror.

Förslag till åtgärder som kan generera besparingar

I de olika förslagen uppstår konsekvenser av varierande betydelse, merparten allvarliga och med icke-försvarbar påverkan för de vårdverksamheter som omfattas. Oavsett dessa förslag fortsätter projektet att leta ytterligare kostnadsbesparingar, till exempel att minimera ytbehov, maximera återanvändning av befintliga lokaler och optimera resursanvändningen.

Marie Rodling Wahlström
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Toni Suhonen
Ekonomistab

Åtgärd	Ekonomisk konsekvens	Konsekvens	Kommentar
Miljöbyggnad silver, ej Guld, SNV och NNL	2 x 10 Mkr	Energikostnader kan påverkas men inte patienterna	Avsteg från RV miljöpolitiska program, ökad klimatpåverkan, ökade driftskostnader på sikt
Avstår konstinköp i by SNV och NNL	2 x 10 Mkr	Ingen nämnvärd patientpåverkan	Avsteg från investeringsbeslut
Endast parkeringsplatser, ej P-hus, Skellefteå	70 Mkr	Patienter och personal parkeringsplatser blir allvarlig underdimensionerade	Att inte bygga ett P-hus i öster om sjukhuset påverkar hela trafikflödet för sjukhuset på ett negativt sätt utifrån tillgänglighet. En reduktion i investeringsplanen är hanterad i ett separat projekt. Detta påverkar inte totalen för projektet SNV. Beroenden finns till Norrbotniabanan och tillgång till mark för parkeringsplatser i stället för ett P-hus.
Avstå en vårdavdelning i SNV by 123, kvar en vårdavdelning i befintliga byggnader	50 Mkr	Målbild antal vårdplatser blir 144 fördelat på 6 avdelningar i SNV by 123	Arkitektoniskt möjligt med minimal omprojektering och omplacering av vårdverksamhet
Avstå nybyggnation av ett säkerhetslabb av två förväntade	10 Mkr	Samarbete med Umu, samnyttjande och forskningsarbete påverkas negativt	Finns ett säkerhetslabb med modern teknik i by 6D, byggt 2023 – 2024, kan behöva anpassas för forskningsverksamhet
Rörpoståtgärder i befintliga byggnader, Skellefteå	2 Mkr	Vissa växelstationer läggs ned.	Inte genomföra en totalrenovering i befintliga vårdmiljöer, anpassa efter behov.
Administrativa lokaler för akutmottagning SNV	2–3 Mkr	Närhet för klinisk verksamhet till administration påverkas	Dominoflyttningar av andra verksamheter uteblir
Geolageranläggning för SNV och NNL	Utgår som besparingsförslag	Energikostnader påverkas och indirekt för patienterna	Påverkan på klimat och kraftigt ökade driftkostnader inom 5 år

Marie Rodling Wahlström
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Toni Suhonen
Ekonomistab

Prioriteringslista

Det är svårt att särskilja behoven i en prioriteringsordning eftersom utvecklingen av funktionella lokaler är planerade till en förflyttningsprocess. Processen blir en slags inplaceringsordning. Där nya lokaler erbjuder möjlighet till renovering i lämnade lokaler och sedan inflyttning av verksamhet som i sin tur får samlas i renoverade och funktionellt planerade lokaler.

Skellefteå nya sjukvårdsbyggnad:

- Nya lokaler för somatiska slutenvårdsavdelningar inklusive enhet för cytostatikabehandling
- Nya lokaler för Laboratoriemedicin inklusive blodcentral.
- Nya lokaler för Akutmottagningen inklusive ambulanshall
- Nya lokaler för Anestesi, Operation, IVA, post-operativ avdelning inklusive dagkirurgiska platser.
- Nya lokaler för Bild- och funktionsmedicin
-

Laboratoriemedicin:

- Nya lokaler för klinisk mikrobiologi inklusive säkerhetslab, pga. BRO.
- Nya lokaler för klinisk kemi för att parallellt med befintligautomationsbana, bygga och kvalitetssäkra en ny automationsbana.
- Nya lokaler för klinisk patologi inklusive adekvat kemikaliehantering.
- Renovering av lokaler för genetik för utveckling och samarbetsformer för precisionsmedicin.
- Samlokalisering av klinisk immunologi och transfusionsmedicin i renoverade lokaler, inkl. utökad patientbehandling.

Fastighetstekniska behov:

Geolager är ett av ärendena som ingått i utredningen för besparingar. Initialt minskad investeringsutgift men på sikt en sämre totalekonomi med anledning av ökade driftkostnader. En förutsättning för det som är prioriterat och försäkring för ökade energikostnader. "Geolager" ger lägst energi- och livscykelkostnader för byggnaden och ekonomiskt sett är det bästa valet. Det medför ökad redundans och leveranssäkerhet av värme/kyla. Kostnadseffektiverande investeringar behöver prioriteras högt.

Teknisk försörjning har i uppdrag att arbeta för "miljöbyggnad guld". De tekniska kraven gäller tex koldioxidutsläpp motsvarande 330 kg CO₂ekv/m². Regionen har som inriktning att upprätthålla robusthet, drift- och underhållssäkerhet samt miljömål. Det finns möjlighet att granska absolut nödvändiga åtgärder och ambitionsanpassa mot silver övriga tekniska åtgärder. Viktigt är att bibehålla krav och uppföljning gällande klimatpåverkan.

Marie Rodling Wahlström
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens stab
Toni Suhonen
Ekonomistab

Förslag till inriktning

Att genomföra projekt Skellefteå Nya vårdbyggnad och Nus norra labhus i den omfattning som förstudier har identifierat med möjliga besparingsåtgärder. Det kan ske genom att balansera investeringsplan fram till 2030 motsvarande 1 miljard Kr. Vilket innebär att nuvarande investeringsnivåer som finns i investeringsplan 2025–2028 kommer att behöva justeras och beslutas i fullmäktige under 2025.